

นิพนธ์ต้นฉบับ

การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น) กรณีผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ศุภชัย อายวัฒน์⁽¹⁾ และวณิชชา ณรงค์ชัย⁽²⁾

วันที่ได้รับต้นฉบับ : 25 ตุลาคม 2554

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 26 ธันวาคม 2554

⁽¹⁾ ผู้รับผิดชอบบทความ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ประจำสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
(โทรศัพท์ : 089-9492359, E-mail address :
dusayut@yahoo.com)

⁽²⁾ นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สถานการณ์การปฏิบัติและผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และ (2) การรับรู้ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เจ้าของร้านค้า) จำนวน 717 คน ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์สถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) ผลการวิจัยในส่วนของการปฏิบัติและผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พบว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอุดรธานี ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย ถึงร้อยละ 80 และ 3 ใน 4 ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของทั้งสองพื้นที่ไม่รู้ว่าผิดระเบียบเรื่องเวลาจำหน่าย และใช้เหตุผลนี้ขายให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี สำหรับ การรับรู้ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พบว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณร้อยละ 75 ในสองพื้นที่ มีการรับรู้ในมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่บางประเภทในระดับมาก ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางเวลา ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มีการรับรู้ในระดับต่ำ จากผลการศึกษาครั้งนี้ ควรมีมาตรการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ตลอดจนพัฒนากระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ให้มีความเข้มงวดในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551, การบังคับใช้กฎหมาย, ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Original Article

An Evaluation of the Enforcement of the Alcoholic Drink Control Act, 2008 in the Northeast Region (Udonthani and Khon Kaen) : Case study the alcohol sellers

Dusadee Ayuwat ⁽¹⁾ Wanichcha Narongchai ⁽²⁾

Received Date : October 25, 2011

Accepted Date : December 26, 2011

Abstract

⁽¹⁾ **Corresponding author :**
Assistant Professor, Department of
Sociology and Anthropology, Faculty
of Humanities and Social Sciences,
Khon Kaen University
(Tel. 089-9492359, E-mail address:
dusayu@yahoo.com)

⁽²⁾ Doctor of Philosophy in sociology
student, Department of Sociology and
Anthropology, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Khon Kaen
University

This research studied (1) the implementation and enforcement of the Alcoholic Drink Control Act, 2008 and (2) the perception of alcohol sellers about this act. The study was conducted as a quantitative research. Participants had been 717 shop owners within the Udonthani and Khon Kaen provinces. It was found that 80 per cent of the shops investigated in Udonthani sold alcoholic drinks during the prohibited times. Three out of four of the participants from the two provinces were unaware that they violated the regulation of not selling alcohol at particular times. They also sold alcoholic beverages to customers younger than 20 years. Seventy five per cent of the sellers in both provinces know about the regulation not to sell alcohol drinks in certain places in contrast to their general ignorance to stop selling alcohol beverages at certain times. It is concluded that the knowledge about and understanding of the Alcoholic Drink Control Act, 2008 should be better promoted and the regulations should be more strictly enforced.

Keyword: *alcoholic drink control act, 2008, enforcement, alcohol sellers*

บทนำ

ประเทศไทยมีการบริโภคสุราและได้รับผลกระทบจากการบริโภคสุรามากพอสมควร ดังจะเห็นได้จากรายงานสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า เด็กรุ่นใหม่มีแนวโน้มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นและเริ่มดื่มที่อายุน้อยลง ในช่วงเวลาเพียง 7 ปี (2539-2546) กลุ่มผู้หญิงวัย 15-19 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนการดื่มเพิ่มขึ้นเกือบ 6 เท่า คือ จากร้อยละ 1.0 เป็นร้อยละ 5.6 และร้อยละ 14.1 เป็นกลุ่มที่ดื่มประจำ (ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ถึงดื่มทุกวัน) ส่วนวัยรุ่นเพศชายวัย 11-19 ปี ที่ดื่มมีจำนวนประมาณ 1.06 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.23 ของประชากรในกลุ่มอายุนี้นี้ (ยงยุทธ ขจรธรรม, 2547) สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 51.2 ล้านคน ซ้ำอีกครั้งในปีพ.ศ. 2550พบว่า มีผู้ที่ดื่มสุราคิดเป็นร้อยละ 14.9 ล้านคนหรือร้อยละ 29.3 อายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 20.5 ปี โดยกลุ่มเยาวชนที่มีอัตราการดื่มสุราสูง ถึงร้อยละ 21.9 และเริ่มดื่มอายุ ประมาณ 17 ปี สาเหตุส่วนใหญ่ที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ การเข้าสังคม/การสังสรรค์ ร้อยละ 41.2 อยากทดลองดื่มและดื่มตามอย่างเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 29.8 และ 23.3 ตามลำดับ ส่วนเหตุผลที่ผู้หญิงเริ่มดื่มเป็นเพราะการเข้าสังคม/การสังสรรค์ สูงมากกว่าผู้ชายเกือบเป็น 2 เท่า คือร้อยละ 61.0 และ 37.6 ตามลำดับ และอยากทดลองดื่มสูงถึงร้อยละ 32 (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, 2550) ขณะที่ผลสำรวจพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดขอนแก่น ปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 46.2 เป็นที่น่าสังเกตว่าการดื่มเพิ่มมากขึ้นหลังปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา โดยเพศชายเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ในขณะที่เพศหญิงเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2543-2544 เมื่อพิจารณาตามอาชีพ พบว่า กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.1 และรองลงมา คือ 14 ปี และ 13 ปี ในกลุ่มอาชีพเกษตรกรส่วนใหญ่เริ่มดื่มเมื่ออายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.6 รองลงมา คือ อายุ 20 ปี ส่วนในกลุ่มกิจการส่วนตัวเริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 และรองลงมา เป็นอายุ 19 ปี จะเห็นว่ากลุ่มนักเรียนมีสัดส่วนของผู้ดื่มมากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร 8.7 เท่า และมากกว่ากิจการส่วนตัว 29.6 เท่า จึงมีแนวโน้มว่าประชาชนเริ่มหันมาดื่มแอลกอฮอล์เมื่ออายุน้อยลงเรื่อยๆ (มานพ คณะโต และคณะ, 2549) รัฐบาลไทยตระหนักในปัญหาดังกล่าวจึงประกาศใช้

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าว มีการกำหนดมาตรการสำคัญต่าง ๆ ไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเป้าหมายมุ่งลดนักดื่มหน้าใหม่ การลดปริมาณการบริโภคโดยรวมและการลดผลกระทบ ประกอบด้วย มาตรการลดอุปทาน มาตรการลดอุปสงค์ และมาตรการลดผลกระทบควบคู่กันไป เพื่อประโยชน์ของชาวไทย อย่างไรก็ตามการดำเนินการมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวจะได้ผลก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักและยึดถือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ดังนั้นเพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ จากมาตรการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา จึงสมควรที่ดำเนินการวิจัยผลการบังคับใช้กฎหมายของ ผู้จำหน่าย และนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยอย่างเข้มงวดและจริงจังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติและผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในกลุ่มผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผลโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และใช้หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นหน่วยระดับบุคคล (Individual unit) ได้แก่ ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเจ้าของร้านค้าในหมู่บ้านรวมถึงร้านค้าในระยะ 500 เมตรจากหมู่บ้านที่สุ่มได้ ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นจังหวัดนำร่องที่กรมควบคุมโรคและเครือข่ายงดเหล้าดำเนินโครงการพัฒนาความเข้มแข็งของการบังคับใช้กฎหมาย และจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นจังหวัดที่ไม่มีโครงการดังกล่าว ในแต่ละจังหวัดเลือกเทศบาลขนาดใหญ่ได้แก่ เขตเทศบาลนคร และสุ่มอย่างง่ายเทศบาลขนาดเล็กที่อยู่ใกล้เทศบาลนคร ส่วนอำเภอเลือกจากอำเภอเมือง และสุ่มอำเภอ

ที่อยู่ใกล้ศูนย์กลาง และ อำเภอที่อยู่ห่างจากศูนย์กลาง มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 717 คน จำแนกตามพื้นที่ในการวิจัย (ดังตารางที่ 1)

เครื่องมือที่ใช้และการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การซื้อขายและความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 3 การรับรู้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

นอกจากนี้ยังมีข้อคำถามที่เป็นแบบสังเกตการณ์ของพนักงานสัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ประสานงานขอความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านอย่างเป็นทางการ โดยส่งจดหมายถึงผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่เป้าหมายเพื่อให้ประชาสัมพันธ์แจ้งขอความร่วมมือกับผู้นำในการตอบแบบสัมภาษณ์ ทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และทำให้การเก็บข้อมูลเป็นไปตามเป้าหมายที่วางแผนงานไว้ การเก็บข้อมูลสนามดำเนินการระหว่างวันที่ 1 มีนาคม – 10 มิถุนายน พ.ศ. 2552

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า 95%CI รวมกับการวิเคราะห์ตารางไขว้ อนึ่งตัวแปร ระดับความรู้มาตรการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้จำหน่าย มีการจัดกระทำใหม่เพื่อให้เหมาะสม โดยการจัดกลุ่มคะแนนระดับความรู้มาตรการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มีความรู้ในระดับน้อย หมายถึง 0-1 คะแนน

มีความรู้ในระดับปานกลาง หมายถึง 2-3 คะแนน

มีความรู้ในระดับมาก หมายถึง 4-5 คะแนน

ผลการวิจัย

ข้อมูลสถานการณ์การปฏิบัติและผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

คุณลักษณะของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเจ้าของร้านค้า ส่วนใหญ่เป็นหญิง ทั้งในพื้นที่อุดรธานีและขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 66.3 และ 58.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่สมรสแล้วกว่าร้อยละ 70.0 และกว่า ร้อยละ 88 เป็นเจ้าของร้าน มีอายุเฉลี่ย 42.9 ปี (95% CI =41.2-44.6) โดยผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มอายุระหว่าง 35-49 ปี มีถึงร้อยละ 45.4 และ 50.0 ในพื้นที่อุดรธานีและขอนแก่น ตามลำดับ อนึ่งทั้งสองพื้นที่ที่มีผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อายุต่ำกว่า 20 ปี รวบรวมร้อยละ 2.0 ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย รวมร้อยละ 67-70 ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้มีรายได้หลักจากอาชีพประจำคือ ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ถึงร้อยละ 85.0 โดยทั้งสองจังหวัดมีรายได้ส่วนตัวเฉลี่ย 12,394.3 บาท (95% CI=10,380.9-14,407.7) โดยรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท รวมร้อยละ 39.2 เมื่อพิจารณารายได้ของครอบครัวรวมต่อเดือนพบว่า ผู้จำหน่ายร้อยละ 20 มีรายได้รวมต่อเดือน 25,000 บาทขึ้นไป และผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดขอนแก่น มีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล เป็นสัดส่วนสูงกว่าในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

พฤติกรรมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า ในทั้งสองพื้นที่ที่ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นร้านขายของชำและโชห่วยกว่าร้อยละ 83 ในพื้นที่ขอนแก่นร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นร้านมินิมาร์ทร้านอาหาร และร้านสะดวกซื้อเป็นสัดส่วนสูงกว่าในพื้นที่อุดรธานี ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กว่าครึ่งหนึ่งมีใบอนุญาตประเภทที่ 4 (สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักรครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร) อนึ่งในพื้นที่อุดรธานีร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 1 ใน 3 มีใบอนุญาตประเภทที่ 3 (สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร) อย่างไรก็ตาม พบว่า ในจังหวัดขอนแก่นมีร้านค้าบางส่วนที่มีใบอนุญาตประเภทที่ 1 (สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป) และในทั้งสองพื้นที่ที่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำพวกเบียร์ มากที่สุด รองลงมาคือเหล้าขาวสุราไทย สเปย์/ไวน์คูลเลอร์และสุราต่างประเทศ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ร้านจำหน่ายในพื้นที่อุดรธานี ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลา 14.00-17.00 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ห้ามมีการจำหน่ายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ถึงร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าในขอนแก่น

ถึงร้อยละ 20 และ 3 ใน 4 ของผู้ที่จำหน่ายในช่วง 14.00–17.00 น. ของทั้งสองพื้นที่ไม่รู้ว่าผิดระเบียบเรื่องเวลาจำหน่าย และผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครึ่งหนึ่งให้เหตุผลของการขายให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี ว่าไม่ทราบระเบียบ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีถึง 1 ใน 5 ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลา 14.00–17.00 น. ทั้งที่รู้ว่าผิดกฎหมาย แต่ก็ไม่คิดว่าจะถูกจับ ซึ่งสะท้อนว่าผู้จำหน่ายไม่คิดว่าการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง เช่นเดียวกับที่พบว่า มีการจำหน่ายในหอพัก สถานบริการ น้ำมันเชื้อเพลิง และร้านค้าใกล้สถานี ด้วยเหตุผลว่าไม่ทราบว่ามีระเบียบ และไม่ได้เกิดผลทางกฎหมายต่อการจำหน่ายในสถานที่ดังกล่าว และเป็นที่น่าสังเกตว่า 3 ใน 4 ของร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ราคาต่ำสุดน้อยกว่า 25 บาท ราคาขายเฉลี่ยเท่ากับ 19 บาท (95% CI=16.4–21.6) โดยประชาชนส่วนใหญ่ที่บรรจุจำหน่ายคือ เป็ก กัง และกระป๋องตามลำดับ ซึ่งเป็นแบบแผนเดียวกันทั้งสองพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังจำหน่ายในราคาต่ำ ซึ่งทำให้ผู้บริโภคสามารถซื้อบริโภคได้ง่ายและมีความสะดวก เพราะเป็นร้านค้าที่อยู่ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harwood et.al (2003) และพบว่า 1 ใน 3 ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใช้การส่งเสริมการขายด้วยการให้เครดิตมากที่สุด การให้เครดิตนี้ ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายด้วย ส่วนหนึ่งยังพบว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดขอนแก่นมีการจำหน่าย โดยการขายตรงและการลดราคา คิดเป็นร้อยละ 9.3 และ 9.9 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 2)

ข้อมูลการรับรู้ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

การรับรู้เกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กว่าร้อยละ 90 รับรู้ว่ามีมาตรการเกี่ยวกับการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางสถานที่ และมีมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่บางประเภท แต่ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทั้งสองพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งไม่รู้ว่าเวลา 14.00–17.00 น. และช่วงเวลาหลัง 24.00– ก่อน 11.00 น. เป็นเวลาห้ามจำหน่าย เช่นเดียวกับการส่งเสริมการ

ขาย ที่ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ราว 1 ใน 3 ไม่รู้ว่ามาตรการห้ามส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบการขายพ่วง และในรูปแบบอื่นๆ เช่น จูงใจด้วยสาวบริการ การลด แลก แจก แถม เป็นต้น (ดังตารางที่ 3)

ระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อพิจารณาระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวม พบว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ราวร้อยละ 75 ของทั้งสองพื้นที่ มีความรู้เกี่ยวกับมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่บางประเภท และมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่บางประเภทในระดับมาก ขณะที่สัดส่วนของผู้จำหน่ายราวครึ่งหนึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับมาก เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ราวครึ่งหนึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมบุคคลในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในระดับปานกลาง สำหรับความรู้เกี่ยวกับมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางเวลานั้นผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี มีความรู้ในระดับน้อย เป็นสัดส่วนสูงกว่าผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดขอนแก่น (ดังตารางที่ 4)

บทสรุป

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สถานการณ์การปฏิบัติและผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และ (2) การรับรู้ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เจ้าของร้านค้า) จำนวน 717 คน ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และขอนแก่น การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยในส่วนของสถานการณ์การปฏิบัติและผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พบว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดอุดรธานี มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามจำหน่าย ถึงร้อยละ 80 และ 3 ใน 4 ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของทั้งสองพื้นที่ไม่รู้ว่าผิดระเบียบเรื่องเวลาจำหน่าย และใช้เหตุผลนี้ขายให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี สำหรับ การรับรู้ของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อพระราชบัญญัติควบคุม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พบว่า ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายร้อยละ 75 ในสองพื้นที่ มีการรับรู้ในมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่บางประเภทในระดับมาก ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางเวลา ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มีการรับรู้ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาข้างต้น นำมาสู่ข้อเสนอแนะที่ใช้เป็น แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในการควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหายาสุราของประเทศไทย ได้ดังนี้ (1) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เนื่องจากผลการศึกษาพบชัดเจนว่า แม้ว่าผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รับรู้ว่ามีมาตรการการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็ยังมีการรับรู้ในรายละเอียดกับมาตรการที่เกี่ยวข้องไม่ถูกต้อง ทั้งในเรื่องเวลาห้ามดื่ม สถานที่ห้ามดื่ม สถานที่ห้ามจำหน่าย หรือแม้แต่เวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังคงไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อนึ่งในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าว หากสามารถทำได้ในระดับ

จุลภาค (Micro level) จะเกิดผลได้มาก (2) การส่งเสริมให้เกิดกลไกระดับชุมชนในการกำกับให้ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และมีกระบวนการบังคับใช้กฎหมายระดับชุมชนที่ชัดเจนขึ้น เพราะงานศึกษาพบว่า มีผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางส่วนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่เชื่อว่าจะถูกดำเนินการใดๆ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น) ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในการประสานงานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องข้างต้นไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- เชษฐ รัชดาพรณากุล และวรรณมา บุญศรีเมือง. (2548). การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการป้องกันแก้ไขเพื่อลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กรมสุขภาพจิต, สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ประเสริฐ สุขสบาย. (2542). ทักษะของผู้บังคับใช้กฎหมายต่อปัญหาการบังคับใช้กฎหมายด้านสวัสดิการสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา ชินคำหาร. (2551). พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแรงงานก่อสร้างในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น.
- มานี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ. (2550). พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย. นครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มานพ คณะโต และคณะ. (2549). รายงานการวิจัยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดขอนแก่น ปีพ.ศ. 2547. ขอนแก่น: เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารสนเทศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยงยุทธ ขจรธรรม และคณะ. (2547). ประสิทธิภาพของนโยบายและมาตรการการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- ยงยุทธ ขจรธรรม. (2547). การลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. หมอชาวบ้าน, 26, 307.
- สาวิตรี อัสณางค์กรชัย. (2548). สถานการณ์ด้านอุปสงค์ระดับมหภาคของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. ใน เอกสารการประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สุรชาติ ณ หนองคาย. (2546). กลยุทธ์การอยู่รอดในทุกสถานการณ์. กรุงเทพฯ: เอ็ดเวิร์ดเวิลด์.

- ต่อ -

เสกสรรค์ วิทย์ปรีชากุล. (2551). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความคิดเห็นต่อมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. (2550). พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทย ปี 2550. ค้นเมื่อ
ธันวาคม 2551, จาก http://www.thaiantialcohol.com/th/index.php?option=com_content&task=view&id=180&Itemid=69

Harwood, E.M., Ericson, D.J., Fabian, L.E., Jones-Webb, R., Slater, S., & Chaloaupka, F.J. (2003). Effect of Communities, neighborhoods
and stores on retail pricing and promotion of beer. *Journal of Study Alcohol*, 64, 720-726.

Ratchadapunnathikul, C. (2002). *The perceptions of job security of employees in the electronics industry in Bangkok*. Bangkok: Mahidol
University.

International Center for Alcohol Policies. (2005). *International Center for Alcohol Policies: The first ten years*. Washington, DC: The Center.

World Health Organization. (1981). *Global Strategy for Health for All by the Year 2000*. Geneva: WHO.

World Health Organization. (2002). *The World health report: Reducing risks, promoting healthy life*. Geneva: WHO.

ตารางที่ 1 พื้นที่และจำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จังหวัดขอนแก่น	กลุ่มตัวอย่างจำนวนผู้จำหน่าย	จังหวัดอุดรธานี	กลุ่มตัวอย่างจำนวนผู้จำหน่าย
เทศบาลนครขอนแก่น	274	เทศบาลนครอุดรธานี	117
เทศบาลบ้านเป็ด	43	เทศบาลหนองบัว	8
เทศบาลท่าพระ	11	เทศบาลนัง	5
อำเภอเมือง	103	อำเภอเมือง	54
อำเภออุบลรัตน์	8	อำเภอกุมภวาปี	25
อำเภอบ้านไผ่	22	อำเภอบ้านดุง	25
อำเภอสีชมพู	16	อำเภอน้ำโสม	6
รวม	477	รวม	240
รวมทั้งสิ้น (2 จังหวัด)		717 คน	

ตารางที่ 2 ร้อยละของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามพฤติกรรมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพื้นที่วิจัย

พฤติกรรมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	พื้นที่วิจัย		รวม	
	อุดรธานี (n = 240)	ขอนแก่น (n = 477)	(n = 717)	
ประเภทของร้าน				
- ร้านขายของชำ / โชว์ห่วย	92.9	83.4	86.6	
- ร้านมินิมาร์ท	1.7	6.7	5.0	
- ร้านอาหาร	1.3	3.6	2.8	
- ร้านเครื่องดื่ม	1.3	1.7	1.5	
- ผับ เทค บาร์ คาราโอเกะ	0.0	1.3	0.8	
- ร้านสะดวกซื้อ	0.4	2.3	1.7	
- อื่น ๆ เช่น ปั๊มน้ำมัน สหกรณ์ชุมชน เร่ขาย ร้านเหล้าบ้าน	2.5	1.0	1.5	
ใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
- ไม่มี	13.3	10.7	11.6	
- มี	86.7	89.3	88.4	
* ประเภทที่ 4	50.8	76.3	78.8	
* ประเภทที่ 3	35.8	4.8	17.7	
* ประเภทที่ 1	0.0	3.4	2.6	
* ประเภทอื่นๆ เช่น ประเภทที่ 2, 5, 7	0.0	1.2	1.0	
ช่วงอายุที่น้อยที่สุดที่ขายให้				
- ต่ำกว่า 18 ปี	42.1	46.1	44.8	
- 18-24 ปี	49.6	47.2	48.0	
- 25-29 ปี	5.0	4.4	4.6	
- 30-34 ปี	1.7	1.5	1.5	
- 35-39 ปี	0.8	0.2	0.4	
- 40-44 ปี	0.4	0.4	0.4	
- 50-54 ปี	0.4	0.2	0.3	
กรณีที่เคยขายให้กับคนอายุต่ำกว่า 20 ปี ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา				
เหตุผลที่ขาย	- ไม่รู้ว่าผิดระเบียบ	49.5	48.3	48.1
	- รู้ว่าผิด แต่ไม่คิดว่าจะถูกจับ	50.5	51.7	51.3
	รวม	100.0 (107)	100.0 (238)	100.0 (345)
ผลที่ตามมา	- ไม่มีอะไรเกิดขึ้น	98.1	94.1	95.4
	- เคยถูกตักเตือน	1.9	5.9	4.6
	รวม	100.0 (107)	100.0 (238)	100.0 (345)
การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามช่วงเวลาต่างๆ				
1. ไม่จำกัดเวลาขาย	67.3	79.3	75.4	
2. เวลา 11.00 น. – 14.00 น.	95.9	88.4	91.5	
3. เวลา 14.00 น. – 17.00 น.	80.2	63.3	69.9	
4. เวลา 17.00 น. – 24.00 น.	71.0	66.7	68.4	
5. หลัง 24.00 น. – ก่อน 11.00 น.	1.4	9.3	6.3	

- ต่อ -

ตารางที่ 2 ร้อยละของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามพฤติกรรมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพื้นที่วิจัย

พฤติกรรมกรรมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	พื้นที่วิจัย		รวม
	อุดรธานี (n = 240)	ขอนแก่น (n = 477)	(n = 717)
กรณีที่เคยขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาห้ามขาย			
1. เหตุผลขายไม่จำกัดเวลา			
- ไม่รู้ว่าผิดระเบียบ	59.6	58.2	58.6
- รู้ว่าผิด แต่ไม่คิดว่าจะถูกจับ	40.4	41.8	41.4
รวม	100.0 (136)	100.0 (330)	100.0 (466)
ผลที่ตามมา - ไม่เกิดอะไรขึ้น	100.0	97.3	98.1
- เคยถูกตักเตือน/เคยถูกจับกุม	0.0	2.7	1.9
รวม	100.0 (136)	100.0 (330)	100.0 (466)
2. เหตุผลที่ขายเวลา 14.00 น. – 17.00 น.			
- ไม่รู้ว่าผิดระเบียบ	79.1	85.7	82.8
- รู้ว่าผิด แต่ไม่คิดว่าจะถูกจับ	20.9	14.3	17.2
รวม	100.0 (67)	100.0 (84)	100.0 (151)
ผลที่ตามมา - ไม่เกิดอะไรขึ้น	100.0	100.0	100.0
รวม	100.0 (67)	100.0 (84)	100.0 (151)
3. เหตุผลที่ขายหลัง 24.00 น. – ก่อน 11.00 น.			
- ไม่รู้ว่าผิดระเบียบ	100.0	100.0	100.0
รวม	100.0 (1)	100.0 (13)	100.0 (14)
ผลที่ตามมา - ไม่เกิดอะไรขึ้น	100.0	100.0	100.0
รวม	100.0 (1)	100.0 (13)	100.0 (14)
สถานที่ที่ห้ามขายแต่ยังคงมีการกระทำผิด			
1. วัด/ศาสนสถานต่างๆ	0.4	0.6	0.6
2. สถานบริการเชื้อเพลิง / ร้านค้าบริเวณใกล้สถานี	0.0	1.0	0.7
3. สถานที่ทางราชการต่างๆ / โรงพยาบาลของรัฐและเอกชน	0.0	0.4	0.2
4. หอพัก	0.0	1.5	1.0
5. สวนสาธารณะของทางราชการ	0.0	0.4	0.3
กรณีที่เคยขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ห้ามขาย			
เหตุผลที่ขาย - ไม่รู้ว่าผิดระเบียบ	100.0	33.3	25.0
- รู้ว่าผิด แต่ไม่คิดว่าจะถูกจับ	0.0	66.7	75.0
รวม	100.0 (1)	100.0 (3)	100.0 (4)
ผลที่ตามมา - ไม่มีอะไรเกิดขึ้น	0.0	66.7	50.0
- เคยถูกตักเตือน	100.0	33.3	50.0
รวม	100.0 (1)	100.0 (3)	100.0 (4)
ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในราคาถูกที่สุดในราคา			
- น้อยกว่า 25 บาท	66.7	81.3	76.4
- 26 – 50 บาท	32.9	16.4	21.9
- 51 บาทขึ้นไป	0.4	2.3	1.7
รวม	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	20.2	18.3	19.0
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	15.5	19.1	17.9
ค่าต่ำสุด,ค่าสูงสุด	5.0, 60.0	5.0, 210.0	5.0, 210.0
95% CI	16.4 – 24.0	14.9 – 21.7	16.4 – 21.6

- ต่อ -

ตารางที่ 2 ร้อยละของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามพฤติกรรมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพื้นที่วิจัย

พฤติกรรมกรการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	พื้นที่วิจัย		รวม (n = 717)
	อุดรธานี (n = 240)	ขอนแก่น (n = 477)	
บรรจุภัณฑ์ของภาชนะที่ใส่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำหน่าย ได้แก่			
- เป็ก	28.3	29.8	29.3
- กัง	23.3	20.5	21.5
- กระป๋อง	21.7	17.8	19.1
- ขวดเล็ก	15.8	8.8	11.2
- กัก	4.2	7.8	6.6
- ขวดกลม	4.2	6.5	5.7
- อื่น ๆ เช่น ขวดลิโพอ แก้ว ฝา	2.5	8.8	6.7
รวม	100.0	100.0	100.0
รูปแบบการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
1. ให้เครดิต เชื้อไว้ก่อน ยังไม่ต้องจ่ายเงิน	32.9	39.8	37.5
2. ขายตรง	5.8	9.4	8.2
3. ลดราคา	3.8	9.9	7.8
4. แลก แจก แกม	1.7	2.9	2.5
5. ขายพ่วง	1.3	2.9	2.4
6. อื่น ๆ เช่น ลองดื่ม ชิงรางวัล ให้สิทธิประโยชน์อื่น ๆ	1.2	6.2	5.2
ตอบแทน ขายผ่านการเป็นสมาชิก เร่ขาย จูงใจด้วยสาวเชียร์ เบียร์			
กรณีที่เคยขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ห้ามขาย			
เหตุผลที่ขาย - ไม่รู้ว่าผิดระเบียบ	91.4	90.5	90.8
- รู้ว่าผิด แต่ไม่คิดว่าจะถูกจับ	8.6	9.5	9.2
รวม	100.0 (81)	100.0 (190)	100.0 (271)
ผลที่ตามมา - ไม่มีอะไรเกิดขึ้น	98.8	100.0	99.6
- เคยถูกตักเตือน	1.2	0.0	0.4
รวม	100.0 (81)	100.0 (189)	100.0 (270)

ตารางที่ 3 ร้อยละของผู้จำหน่ายเครื่องต้มแอลกอฮอล์ จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมาตรการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องต้มแอลกอฮอล์และพื้นที่วิจัย

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องต้มแอลกอฮอล์	รู้			ไม่รู้		
	อุดรธานี	ขอนแก่น	รวม	อุดรธานี	ขอนแก่น	รวม
1. การรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารมาตรการเกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายเครื่องต้มแอลกอฮอล์						
1. มีมาตรการห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์ในบางเวลา	70.4	79.0	76.2	29.6	21.0	23.8
2. เวลา 11.00–14.00 น. เป็นเวลาห้ามจำหน่าย	72.5	68.8	70.0	27.5	31.2	30.0
3. เวลา 14.00–17.00 น. เป็นเวลาห้ามจำหน่าย	71.3	66.2	67.9	28.8	33.8	32.1
4. เวลา 17.00–24.00 น. เป็นเวลาห้ามจำหน่าย	77.5	72.3	74.1	22.5	27.7	25.9
5. เวลา 24.00–11.00 น. เป็นเวลาห้ามจำหน่าย	75.8	77.8	77.1	24.2	22.2	22.9
2. การรับรู้ถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายเครื่องต้มแอลกอฮอล์						
1. มีมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องต้มแอลกอฮอล์ในสถานที่บางประเภท	95.0	92.9	93.6	5.0	7.1	6.4
2. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในวัด/ศาสนสถานต่างๆ	92.1	92.5	92.3	7.9	7.5	7.7
3. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในโรงพยาบาล	0.8	1.9	1.5	99.2	98.1	98.5
4. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในสถานบริการสาธารณสุขหรือโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน	86.3	88.3	87.6	13.8	11.7	12.4
5. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในสถานที่ทางราชการต่างๆ	86.7	89.5	88.6	13.3	10.5	11.4
6. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในสวนสาธารณะของเอกชน	2.1	3.8	3.2	97.9	96.2	96.8
7. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในโรงเรียน/มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษาต่างๆ	90.0	91.2	90.8	10.0	8.8	9.2
8. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในหอพัก	0.8	2.5	2.0	99.2	97.5	98.0
9. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	78.3	74.	75.9	21.7	25.4	24.1
10. มีมาตรการห้ามจำหน่ายในสวนสาธารณะของราชการ	85.4	84.5	84.8	14.6	15.5	15.2
3. การรับรู้ถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ดื่มเครื่องต้มแอลกอฮอล์						
1. มีมาตรการห้ามดื่มเครื่องต้มแอลกอฮอล์ในสถานที่บางประเภท	94.6	93.9	94.1	5.4	6.1	5.9
2. มีมาตรการห้ามดื่มในวัด/ศาสนสถานต่างๆ	92.5	93.5	93.2	7.5	6.5	6.8
3. มีมาตรการห้ามดื่มในโรงพยาบาล	0.4	2.7	2.0	99.6	97.3	98.0
4. มีมาตรการห้ามดื่มในสถานบริการสาธารณสุขโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน	86.3	88.9	88.0	13.8	11.1	12.0
5. มีมาตรการห้ามดื่มในสถานที่ราชการต่างๆ	86.7	89.9	88.8	13.3	10.1	11.2
6. มีมาตรการห้ามดื่มในสวนสาธารณะของเอกชน	2.5	4.6	3.9	97.5	95.4	96.1
7. มีมาตรการห้ามดื่มในโรงเรียน/มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษาต่างๆ	89.2	90.8	90.2	10.8	9.2	9.8
3. การรับรู้ถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ดื่มเครื่องต้มแอลกอฮอล์						
8. มีมาตรการห้ามดื่มในหอพัก	0.8	4.6	3.3	99.2	95.4	96.7
9. มีมาตรการห้ามดื่มในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	80.8	74.8	76.8	19.2	25.2	23.2
10. มีมาตรการห้ามดื่มในสวนสาธารณะของทางราชการ	86.3	85.1	85.5	13.8	14.9	14.5
4. การทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมสื่อโฆษณาเครื่องต้มแอลกอฮอล์						
1. มีมาตรการห้ามโฆษณาเครื่องต้มแอลกอฮอล์ในลักษณะดื่มแล้วดีมีประโยชน์ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม โดยสิ้นเชิงทุกสื่อ 24 ชั่วโมง	73.8	76.7	75.7	26.3	23.3	24.3
2. มีมาตรการควบคุมเนื้อหาการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องต้มแอลกอฮอล์ โดยให้กระทำได้เฉพาะในลักษณะให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม	76.3	74.2	74.9	23.8	25.8	25.1
3. มีมาตรการห้ามโฆษณาเครื่องต้มแอลกอฮอล์โดยปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องต้มแอลกอฮอล์โดยสิ้นเชิงทุกสื่อ 24 ชั่วโมง	71.7	70.6	71.0	28.3	29.4	29.0
4. มีมาตรการห้ามส่งเสริมการขายเครื่องต้มแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่างๆ	55.0	60.8	58.9	45.0	39.2	41.1
5. มีมาตรการห้ามการส่งเสริมการขายเครื่องต้มแอลกอฮอล์ในรูปแบบการขายพ่วง	51.7	57.9	55.8	48.3	42.1	44.2
6. มีมาตรการห้ามการส่งเสริมการขายเครื่องต้มแอลกอฮอล์ในรูปแบบการขายโดยเครื่องขายอัตโนมัติ	52.5	56.8	55.4	47.5	43.2	44.6

การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องต้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น) กรณีผู้จำหน่ายเครื่องต้มแอลกอฮอล์

– ต่อ –

ตารางที่ 3 ร้อยละของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมาตรการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพื้นที่วิจัย

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	รู้			ไม่รู้		
	อุดรธานี	ขอนแก่น	รวม	อุดรธานี	ขอนแก่น	รวม
5. การทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการการควบคุมบุคคลในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์						
1. ปัจจุบันมีการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี	2.1	6.5	5.0	97.9	93.5	95.0
2. ปัจจุบันมีการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี	69.6	5.5	62.2	30.4	41.5	37.8
3. มีมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แก่คนเมา	56.7	47.8	50.8	43.3	52.2	49.2
4. มีมาตรการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะ เรขาย	52.5	43.0	46.2	47.5	57.0	53.8
5. การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรการควบคุม พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีโทษจำหรือปรับ	72.5	78.8	76.7	24.5	21.2	23.3
6. มีมาตรการให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติ และระดับจังหวัดเพื่อดำเนินการควบคุมปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	55.0	62.7	60.1	45.0	37.3	39.9

ตารางที่ 4 ร้อยละของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับความรู้มาตรการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพื้นที่วิจัย

ระดับความรู้มาตรการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	พื้นที่		รวม
	อุดรธานี (n = 240)	ขอนแก่น (n = 477)	(n = 717)
ความรู้มาตรการเกี่ยวกับเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
- มีความรู้อยู่ในระดับน้อย (0-1 คะแนน)	67.1	52.4	57.3
- มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (2-3 คะแนน)	11.7	30.2	24.0
- มีความรู้อยู่ในระดับมาก (4-5 คะแนน)	21.3	17.4	18.7
ค่าเฉลี่ย	1.7	1.9	1.9
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.8	1.6	1.7
ค่าสูงสุด	5.0	5.0	5.0
95% CI	1.3-2.2	1.6-2.2	1.7-2.1
ความรู้มาตรการเกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
- มีความรู้อยู่ในระดับน้อย (0-3 คะแนน)	11.3	9.2	9.9
- มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน)	14.6	17.4	16.5
- มีความรู้อยู่ในระดับมาก (7-10 คะแนน)	74.2	73.4	73.6
ค่าเฉลี่ย	6.2	6.2	6.2
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.9	1.8	1.8
ค่าสูงสุด	8.0	9.0	9.0
95% CI	5.7-6.7	5.9- 6.5	5.9-6.5
ความรู้มาตรการเกี่ยวกับสถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
- มีความรู้อยู่ในระดับน้อย (0-3 คะแนน)	10.8	9.0	9.6
- มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน)	13.3	15.1	14.5
- มีความรู้อยู่ในระดับมาก (7-10 คะแนน)	75.8	75.9	75.9
ค่าเฉลี่ย	6.2	6.2	6.3
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.9	1.7	1.7
ค่าสูงสุด	8.0	9.0	9.0
95% CI	5.7-6.7	5.9-6.5	6.1-6.5

- ต่อ -

ตารางที่ 4 ร้อยละของผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำแนกตามระดับความรู้มาตรการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพื้นที่วิจัย

ระดับความรู้มาตรการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	พื้นที่		รวม (n = 717)
	อุดรธานี (n = 240)	ขอนแก่น (n = 477)	
ความรู้มาตรการเกี่ยวกับการควบคุมสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
- มีความรู้อยู่ในระดับน้อย (0-2 คะแนน)	20.0	19.9	19.9
- มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (3-4 คะแนน)	31.3	27.3	28.6
- มีความรู้อยู่ในระดับมาก (5-6 คะแนน)	48.8	52.8	51.5
ค่าเฉลี่ย	3.8	3.9	3.9
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.3	2.3	2.3
ค่าสูงสุด	6.0	6.0	6.0
95% CI	3.2-4.4	3.5-4.3	3.6-4.3
ความรู้มาตรการเกี่ยวกับการควบคุมบุคคลในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			
- มีความรู้อยู่ในระดับน้อย (0-2 คะแนน)	22.1	22.2	22.2
- มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (3-4 คะแนน)	47.9	54.7	52.4
- มีความรู้อยู่ในระดับมาก (5-6 คะแนน)	30.0	43.1	25.4
ค่าเฉลี่ย	3.1	2.9	3.0
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.7	1.7	1.7
ค่าสูงสุด	6.0	6.0	6.0
95% CI	2.7-3.5	2.6-3.2	2.8-3.3